

заперечення типологічна порівнюваність жіночого письма, природи його естетичних цінностей у практиці сестер Бронте, а відтак – Марка Вовчка, Ольги Кобилянської, Євгенії Ярошинської, Любові Яновської, Наталії Кобринської, Лесі Українки. Авторка слушно доводить, що у таких зрізах має місце концептуальне структурування понять, уявлень, тлумачень стосовно не стільки зовнішньої подібності історико-соціальних обставин творчості, скільки передусім їхньої внутрішньої основи. Останнє дозволяє виокремити динаміку взаємодії «Я – особи» з боку конкретного творця та осмислюваного середовища, співмірного на рівні соціального та національного звучання. Проте ця співмірність не завжди адекватно відтворює художнє бачення, що втілене названими письменницями в їхніх творах. На перший погляд, видається певна штучність пошуку так званих спільних чи відмінних «зустрічних течій» поміж спонукою сестер Бронте, а також Марка Вовчка, Ольги Кобилянської, Лесі Українки, власне, до текстотворення. З іншого боку, тут не йдеться про кардинально різні компетенції, якщо закרוювати бесіду про представницьку роль названих представників для розвитку національної культури, приміром, Шарлотти Бронте для англійської, Ольги Кобилянської – для української. Адже йдеться не про фіксацію явища, а радше – про його з'ясування, представлення, розкриття крізь призму адаптації текстів однієї літератури іншою, що зумовлює феномен акультурації і ширше – онаціоналення художньо довершеної моделі мислення шляхом перекладу.

Словом, майбутній читач матиме внутрішню радість, коли ознайомиться з матеріалом цікаво написаної монографії, що присвячена вивченню творчості трьох обдарованих сестер Бронте. Йдеться про тему, що віддзеркалює статус такої життєвої правди, яку утверджувала у своїх творах, у першу чергу, Шарлотта Бронте.

Людмила Краснова, проф. (Дрогобич)

Поет із роду Боровиків

(«Романтичний дискурс Левка Боровиковського. Літературний портрет. – Микола Ткачук. – Тернопіль: Збруч. – 2015. – 168 с.)

Стисло повідомляє «Літературна Україна», що 22 лютого (1806 – 1889) народився Левко Боровиковський – поет, автор балад, пісень, дум, збірки байок «Байки і прибаютки» («ЛУ» № 8, 19 лютого 2015 р.)

Одночасно з цим сухим повідомленням вийшла друком ошатна книжка тернопільського ученого Миколи Ткачука «Романтичний дискурс Левка Боровиковського. Літературний портрет» (Тернопіль, 2015).

Ось так раптово далекий ніби від нас романтик Боровиковський став нашим сучасником, болісно близьким, бо нагадав про себе у жорстокі часи: «Прийшли вісті до милої, / Що милого вбито...». Ні, Левка не забували, вшановували зачинателя українського романтизму, хоч монографій і не писали, крім ось тепер Миколи Ткачука. Він же оприлюднив у 1991 р. навчальний посібник «Стиль балад Левка Боровиковського, а 2000 року – монографічну студію – «Поетика балад Левка Боровиковського із передмовою незабутнього Романа Гром'яка. Учений наголошував на тому, що книжка Миколи Ткачука актуальна, бо висвітлює Левка Боровиковського всебічно – у контексті українського і світового романтизму. Розширив горизонти вивчення творчості Боровиковського і збірник наукових праць «Творчість Левка Боровиковського в контексті слов'янського романтизму» (2007, Луцьк).

Один з авторів цього збірника – відомий науковець Марія Моклиця, відчуваючи трагізм підтексту творів Левка Боровиковського і його особистого життя, зазначає: «Боровиковський так і не зважився на творчість від власного «я»: на це потрібна сила звільненої і самодостатньої індивідуальності»¹.

¹ Творчість Левка Боровиковського в контексті слов'янського романтизму // Волинь філологічна: текст і контекст. – Вип. 2. – Луцьк, 2007. – С. 22.

Мабуть, саме з цією тезою Марії Василівни і намагається вести конверсійний діалог Микола Ткачук. Усе його дослідження «Романтичний дискурс Левка Боровиковського» побудовано на протилежній тезі – Боровиковський справжній зачинатель українського романтичного річища, талановитий і самобутній, будитель романтичного сприйняття світу.

Якщо для Миколи Устияновича головними чинниками української романтичної літератури були народне прозріння, духовність, релігійність¹, то для Левка Боровиковського головним орієнтиром і вектором стали традиційні народні художні надбання, чутливість до Європейських вимірів романтизму.

Цілком слушно автор монографії висвітлює саме народні форми романтичного дискурсу Левка Боровиковського, його звертання до народних звичаїв, обрядів, пісень, легенд, переказів, особливо фантастичних явищ. Прикметно, що саме фантастичне, магічне, утаємничене особливо приваблювало романтика. Важливо й те, що сьогодні, у наш прагматичний час, ці явища набирають певного наукового значення, осмислення й пояснення. Під досить дивним і незвичним заголовком друкують ЗМІ цікаві речі: «Якщо «поробить» чоловік, – жодна знахарка не відмолить». І всі ці речі вивчають в науковому закладі і пише про них доцент кафедри національного університету ім. Тараса Шевченка Ірина Ігнатенко (див. «Високий замок», 24 січня – 4 лютого 2015, с. 12).

Микола Ткачук таки наполягає на тому, що балади, насамперед, крім літературних впливів, були створені на основі традиційної тематики народної демонології, вірувань, чарувань, магії, ворожінь (с. 234). Тобто явищ, які сьогодні постають перед нами в певному реальному, науковому осмисленні.

Доля не відпустила Левкові, «замріяному романтикові» багато літ, але і за несприятливих життєвих обставин він спромігся залишити вагомий романтично поетичний спадок. І спадок цей і сьогодні урухомлює творчу наукову думку. Автор монографії М. Ткачук глибоко занурився у життя і творчість цього непересічного будителя громадської думки і романтика-митця. Автор висвітлює сутність різних романтичних напрямків, шкіл і течій. Особливо вагомими є такі розділи, як «Програмність романтичного дискурсу поета», «Естетичні концепції Левка Боровиковського», «Жанрові прикмети «балад». «Поетика романтичних балад Левка Боровиковського».

Узяти в руки, читати цю монографію – приємно. Ошатно і оригінально оформлена, у стриманих тонах, монографія про літературний портрет уже своїм виглядом викликає довіру до змісту й навіть певний світлий сум. Автор не зловживає використанням модернових термінів, а ті, що вживає – органічно вписуються в контекст викладу. Хвилює зміст викладу своєю асоціативністю, близькістю до гіркового сьогодення. Так і хочеться повторити за Шевченком: «Оживуть гетьмани в золотім жупані, прокинеться доля, козак заспіва...».

Поет творив свій міф України, вважає Микола Ткачук, жив добою державності Київської Русі, козацтва, в добі цій відчував дух волі, сили й незалежності. Так має бути! – скажемо й ми. Тому й дорога нам сьогодні пам'ять про шляхетного романтика й провидця.

¹ Гулевич Л. О. Микола Устиянович і його творчість у контексті літератури українського романтизму. – АКД, Львів, 2008. – С. 15.